

ВРЕДНОСТ ТРАЖЕЊА ЗНАЊА И ВРЕДНОСТ УЧИТЕЉА

[Српски – Serbian – صربي]

Ахмед Ферид

Ревизија и обрада:

Ирфан Клица

Амра Дацић

Љубица Јовановић

Фејзо Радончић

2015 - 1436

IslamHouse.com

﴿ آداب طالب العلم وآداب المعلم ﴾

« باللغة الصربية »

أحمد فريد

مراجعة :

عرفان كليتسا

عمرة دانسيث

يوفانوفيتس ليوبيتسا

فيزو رادونشيش

2015 - 1436

IslamHouse.com

ПОНАШАЊЕ ОНОГА КО ТРАЖИ ЗНАЊЕ

Онај ко тражи знање треба да зна да му је Узвишени Бог у обавези ставио богослужење, а богослужења нема без знања. Вернику не доликује незнање, па зато тражи знање да њиме сузбије незнање и да Узвишеном Богу - онако како му је Он наредио - служи, а не како се њему прохте. То треба бити циљ његовог труда у настојању да стекне знање. Уз то се, у своме труду, мора чврсто опасати искреношћу, не приписујући при томе заслугу себи, него Узвишеном Богу који га је упутио да тражи знање с којим ће боље извршавати Његове заповеди и клонити се Његових забрана.

*Онај ко се посвети трагању за знањем треба се - колико год може - клонити свега што га од његова стицања заокупља, **а Бог ниједном човеку два срца у недрима његовим није дао.** (Кур'ан, Савезници, 3), јер је - све што је мисао раштрканија - тежа спознаја

суштине ствари. Зато је неко с правом рекао: "Знање ти неће дати део себе, док му се ти сав не предаш."

*Он, такође, претходно треба да очисти душу од лошег владања и покућених особина, јер је знање богослужење срца, молитва савести и приближавање душе Узвишеном Богу. Као што молитва, у чијем обављању учествују вањски органи, није ваљана све док се не одстрани вањска нечистоћа и не узме абдест (прање делова тела пре обављања молитве), тако ни богослужење душе, нити оживљавање срца знањем нису ваљани све док се не очисте од лошег владања и рђавих особина. Зато је и речено: "Срце се припрема за знање као што се земља припрема за сетву."

*Он, надаље, не сме охоло да приступа знању, већ треба према свом учитељу да буде понизан, у потпуности и у сваком добру да препусти ствар у његове руке и да му се покорава као што се болесник покорава вештом и брижљивом лекару, чак и ако је његов учитељ млађи и по положају и пореклу мање познат од њега, јер се са понизношћу и устрајношћу у учењу стиче знање, јер као што рече песник:

Ко није, макар један час, осетио понизност,

За сва времена ће понижен бити

Ибн 'Аббас је рекао: "Био сам понизан док сам знање тражио, па сам после угледан и тражен постао."

*Он, такође, треба да гледа кога ће за учитеља одабрати, јер учити може само од онога ко је за то потпуно квалификован, чија је вера доказана, знање потврђено и поштење чувено. Зато су Мухаммед б. Сирин, Малик б. Енес и други часни преци имали обичај рећи: "Ово знање је вера, па зато пазите од кога веру узимате!"

*Он се према своме учитељу с поштовањем и уважавањем треба односити, јер му је он најближи од кога ће се окористити. Некада су поједини ученици - када би отишли своме учитељу - знали милостињу да уделе и да замоле: "Боже, сакри од мене мане учитеља мог, и не допусти да ме заобиђе благодат знања његова!"

Учењака Шафије нераздвојни друг ер- Реби' је рекао: "Никада се, из поштовања према Шафији, док је у мене гледао, нисам усудио да се напијем воде."

Од 'Али б. Ебу Талиба се преноси да је рекао: "У дужности према учитељу спада и то да све друге уобичајено поздраваш, а њега посебно, да седнеш испред њега, да пред њим руком својом не показујеш,

да оком својим не намигујеш, да пред њим не говориш: "Тај и тај је рекао другачије него што ти кажеш", да пред њим никога не оговараш, да се у његовом присуству са оним ко до тебе седи не консултујеш, да га не вучеш за одећу када устане, да му не досађујеш када је уморан и да ти не досади тј. да се не заситиш предугог дружења са њим.

*Ученик пред учитељем треба изаћи потпуно спреман, чист, уредан, смирена срца и необузет другим стварима. Ако је учитељ на каквом месту где је потребно затражити дозволу за улазак, неће улазити док је не затражи и не добије. Он је, надаље, када уђе, присутнима дужан назвати селам (поздрав), а учитеља посебно поздравити. Неће се гурати и газити преко присутних, него ће сести позади где има места, осим ако му учитељ покаже да прође напред, или ако примети да га присутни нуде да прође напред. Никога неће дизати са својег места. Ако му своје место понуди неко од присутних, по угледу на Ибн Омера он га неће прихватити, изузев ако је његов пролазак напред у интересу присутних, или му то учитељ нареди. У средину кружока може сести само у случају нужде. Неће седети између друге двојице, док га они не понуде, а сешће и прикључити им се само ако са понуде и направе му место.

*Он се, такође, из поштовања према учитељу и присутном скупу, треба учтиво понашати према својим друговима и према осталим - у учитељевом друштву - присутним особама. Када говори неће, без потребе, сувише дизати глас, смејати се, без потребе превише причати, играти се рукама, без потребе се окретати надесно и налево, већ ће сву своју пажњу усмерити према учитељу и добро слушати шта он говори.

*Ученик се, такође, треба трудити да редовно учи и да сво расположиво време што боље искористи. Не треба се задовољити са мало, ако може више, нити се преоптерећивати превише ако није у стању издржати, да му не би досадило, па да заборави и оно што је научио. Ово се разликује од човека до човека и од случаја до случаја. Ученик се, осим тога, треба потрудити да увек нешто ново научи, и кад је слободан и кад је заузет, док је још физички снажан, док га памћење добро служи, док још има мало обавеза, док је беспослен и док очекује већи положај. Зато је у праву био владар правоверних, Омер б. ел-Хаттаб када је рекао: "Учите пре него што постанете учитељи, јер ако постанете учитељи које ће други да слушају, због висине положаја и мноштва обавеза, нећете више имати када да учите."

У том смислу су и Шафијине речи: "Учи пре него што дођеш на висок положај, јер када дођеш на висок положај нема више времена за учење!"

ОДГОЈЕНОСТ УЧИТЕЉА

Учитељ, пре свега, мора имати на уму да свој посао обавља у име Божијег задовољства. Он не треба, захваљујући своме знању, тражити положај код владара, за преношење знања узимати надокнаду, или око себе окупљати богате, а запостављати сиромашне.

*Учитеља требају красити - на почетку наведене - лепе особине, похвалне врлине и питома нарав на које му је Бог указао, као што су: скромност на овом свету, што мање посезање за њим, необраћање превише пажње према њему и онима који за њиме трче, дарежљивост, доброћудност, етичке вредности, веселост и ведрина лица (с тим што то не сме прећи у разуданост), благост, одважност, суздржљивост од ниских добити, побожност, скрушеност, смиреност, достојанственост, скромност, избегавање претеривања у смејању и претеривања у шаљењу, придржавање хигијенских дужности које

вера налаже као што су: поткресавање бркова, резање ноктију, пуштање браде и уклањање непријатних мириса, укратко да његово и вањско и унутрашње држање одише праксом Веровесника, мир над њим.

У том смислу се од Омер б. ел-Хаттаба, Бог био задовољан њиме, преноси да је рекао: "Ко нам покаже добро, о њему стекнемо леп дојам и као таквог га заволимо, а ко нам покаже зло, о њему стекнемо лош дојам и као таквог га замрзимо."

*Учитељ пред својим ученицима треба избегавати ствари које су покуђене и празна наклапања (благонаклоност према - ни дозвољеним ни забрањеним - стварима), настојати да га увек виде покорна Узвишеном Богу, заокупљена спомињањем свога Господара и увек усмерена према Њему.

Поред наведеног, учитељ се, нарочито, мора чувати: завидности, уображености, самољубља и ниподаштавања другог.

*Учитељ мора да буде пажљив према ономе кога подучава, и у зависности о коме се ради, показивати своју широкогрудност и доброћудност, као и давати му савете, јер је Божији Посланик, мир над њим, рекао: "**Вера је (пријатељско) саветовање**

Бога, Његове Књиге, Његовог Посланика, муслиманских лидера и верника уопштено."

*Учитель мора бити обазрив према ученику који од њега тражи знање и о његовој добробити да води рачуна као о добробити свога детета или, чак, себе самог. Поред тога, према свакоме ко код њега навраћа или од њега учи, мора да буде скроман и понизан, јер би, као што рече Ебу Ејјуб ес-Сахтијани: "Учен човек на своју главу - из понизности према Узвишеном Богу – треба да стави комад земље."

*Учитель би, такође, требао да настоји да своје ученике што више и што боље научи, стављајући то испред својих личних интереса који нису неопходни. Док седи са ученицима, учитель би требао према њима отворити своје срце и свакоме појединачно пружити оно што му доликује. Зато не треба ни залазити у дубину тематике са оним ко за то није, нити ускраћивати ономе ко жели више. Ученика који се покаже изванредно вредним, учитель може и похвалити, уколико нема бојазни да ће га то у искушење довести, уобразити се и сл. , док онога ко је немаран, благо треба укорити, уколико се не боји да ће га то од даљег учења одвратити. Он не сме никоме од њих, због показане способности, да завиди, нити

превише да наглашава благодат којом га је Бог одликовао, јер је завидност и према странцима најстрожије забрањена, а како не би била према ученику који му је као рођено дете, тим пре што ће и учитељ за своју заслугу на будућем свету имати обилну награду, а на овоме лепу захвалност. Бог је Онај који успех даје!